

ΧΡΗΣΤΟΥ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗ

ΜΕΡΟΣ Α' - ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

2. Δ Ι Κ Α Σ Τ Η Σ

Γ) ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

α) ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΟΥ ΩΣ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΟΥ ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Μνήμη Άθασασίας Πιτόσκα-Μαρτίδου
(έγγραφή 6.12.2008)

ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

www.sartzetakis.gr

© Χρήστος Α. Σαρτζετάκης, Αγίας Σοφίας 6, 152 36 Ν. Πεντέλη

ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΟΣ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΩΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΝ ΔΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΝ - ΑΤΟΜΙΚΗΝ ΧΡΗΣΙΝ
ΚΑΘΕ ΑΛΛΗ ΜΟΝΟΝ ΜΕΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΝ ΓΡΑΠΤΗΝ ΑΔΕΙΑΝ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

ΧΡΗΣΤΟΥ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗ

^*^*^*^

ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Από την ύπηρεσία μου ως Ειρηνοδίκου
Κλεισούρας Καστορίας

Με τὸ κείμενον, πὸ ἀκολουθεῖ, ἐγκαινιάζεται ἡ παρουσίασις εἰς τὴν παροῦσαν ἰστοσελίδα σελίδων αὐτοβιογραφίας μου.

Τὸ κείμενον ἀναφέρεται εἰς τὴν περίοδον τῆς δικαστικῆς μου ὑπηρεσίας ὡς Εἰρηνοδίκου Κλεισούρας Καστορίας. Καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν ὑπ' ἐμοῦ ἐκτέλεσιν διοικητικῶν καθηκόντων ὡς Προέδρου τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐκεῖ λειτουργοῦντος τότε Ἐθνικοῦ Ἀγροτικοῦ Νηπιοτροφείου, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπηρετεῖ ὡς Διευθύνουσα ἡ Ἀθανασία Πιτόσκα.

Συνετέθη τὴν 6.12.2008 μετὰ τὸ ἄγγελμα τοῦ θανάτου αὐτῆς. Καὶ δὲν ἀποτελεῖ νεκρολογία, ἀφοῦ ἡ διαμνημόνευσις περιορίζεται εἰς μόνην τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν τῆς καὶ αὐτὴν δεδομένου χρόνου. Πρόκειται λοιπὸν περὶ ἱστορήσεως ὄχι τῆς ζωῆς μιᾶς ἀθορύβου προσωπικότητος, ἀπὸ αὐτῆς, πὸ ὑλοποιούσαν τὴν κοινωφελῆ ἐνεργητικότητα τοῦ τόσο λυσοδῶς κατὰ τὶς ἡμέρας μας δυσφημιμένου, ἀδίκως βεβαίως, Ἑλληνικοῦ μας Κράτους. Ἀλλὰ κυρίως, ἐξ ἀφορμῆς ἀκριβῶς τῆς συγκεκριμένης ἀνθρωπίνης παρουσίας, περὶ σκιαγραφήσεως σημείων τῆς διοικητικῆς τοῦ Κράτους ἐνεργητικότητος, ὅπως ὑπέπεσαν εἰς τὴν ἄμεσον ἀντίληψιν ἐνὸς λειτουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης κατὰ τὶς ἀπαρχῆς τῆς δικαστικῆς του σταδιοδρομίας.

Ἔτσι ἡ μνήμη τῆς Ἀθανασίας Πιτόσκα, πέρα τῆς χωρούσης ἀδρομεροῦς παρουσιάσεώς της ὡς Διευθύνουσης ἐνὸς Νηπιοτροφείου, ἀπετέλεσε τὴν ἀφορμὴν πρὸς ἔκθεσιν μέρους διοικητικῶν μου ἐμπειριῶν ἐκ τῆς συγκροτήσεως καὶ λειτουργίας τῆς κρατικῆς μηχανῆς, σὲ συνάρτησι βεβαίως πρὸς τὶς δύσκολες περιστάσεις τῆς τότε ἐποχῆς. Δηλαδὴ οὐσιαστικῶς «σελίδων αὐτοβιογραφίας», οἱ ὁποῖες καὶ διὰ τὸν χαρακτήρα των αὐτὸν καταχωρίζονται ἐδῶ.

Τὸ κείμενον ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν καθημερινὴν ἐφημερίδα τῆς Κομοτηνῆς «Ο ΧΡΟΝΟΣ», εἰς τὸ φύλλον τῆς Τετάρτης 10^{ης} Δεκεμβρίου 2008.

Χ. Α. Σ.

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΠΙΤΟΣΚΑ – ΜΑΡΤΙΔΟΥ**Μια αληθινά ανθρώπινη παρουσία.**

Λ*Λ*Λ*Λ

1.- Με βαθύτατη θλίψη πληροφορορήθη τον θάνατον τής, τόσο σε όλους αγαπητής, *Αθανασίας Πιτόσκα – Μαρτίδου*, τής κοινώς γνωστής μας *Σούλας*.

2.- Τήν ἐγνώρισα σε χρόνους χαλεπούς, στις αρχές του 1956. Ἡ Πατριδα μας ἀγωνίζονταν νὰ ἐπουλώσῃ τις πληγές ἀπὸ ἐμφύλιο σπαραγμό, τὸν ὁποῖον ἐσκεμμένα προεκάλεσεν ἐθνοπροδοτικὴ ἡγεσία ἀσημάντου μειονοψηφίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, πὺ ἐπεδίωκε μὲ τὴν βία τὴν κομμουνιστικοποίησι τῆς χώρας μὲ τὴν ἄμεση βοήθεια τῶν τότε ὑπὸ κομμουνιστικὸν ζυγὸν βορείων γειτόνων μας, πὺ ἐνεργοῦσαν μὲ ἀντάλλαγμα τὴν παραχώρησι τῆς Μακεδονίας μας ! Ἰδιαιτέρως πολυπαθεῖς οἱ βόρειες ἐπαρχίες τῆς Ἑλλάδος μας. Καὶ εὐλόγως πρὸς αὐτὲς κατευθύνετο ἡ κύρια μέριμνα τῆς Πολιτείας. Πρὸς τοῦτο, μεταξὺ ἄλλων, συνεστήθη εἰδικὸς λογαριασμὸς ὑπὸ τὸν τίτλον «*Πρόνοια τῶν Βορείων Ἐπαρχιῶν*» καὶ ἀκόμη μὲ πρωτοβουλία τῶν ἡγητόρων μας εἶχαν ἰδρυθῆ καὶ λειτουργοῦσαν, ἰδίως στὴν ὑπαιθρο χώρα, σὲ πόλεις καὶ σημαντικὲς κωμοπόλεις, τὰ λεγόμενα «*Σπίτια τοῦ Παιδιοῦ*», στὰ ὁποῖα παιδιὰ ἀπόρων οἰκογενειῶν ἐμάθαιναν διάφορες τέχνες (ὅπως ξυλουργοῦ, ὑδραυλικοῦ, ἠλεκτρολόγου, πρακτικοῦ μηχανικοῦ, κλπ.), ὥστε νὰ καταστοῦν ἱκανὰ πρὸς ἀσκήσι μὲ τὴν ἐνηλικίωσί τους βιοποριστικοῦ ἐπαγγέλματος. Ἀλλὰ συνεστήθησαν σὲ ἀρκετὰ πάμπτωχα χωριά καὶ τὰ ἀποκαλούμενα «*Ἐθνικὰ Ἀγροτικὰ Νηπιτροφεία*», στὰ ὁποῖα προσήρχοντο καὶ μὲ ὀλοήμερη διαμονὴ διετρέφοντο ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς προσχολικῆς ἡλικίας, ἀπὸ 3 ἕως καὶ 6 ἐτῶν. Τὸ ἔργο αὐτὸ ἐπιτελοῦσαν ἐκπαιδευμένες νηπιόκομες, πὺ διαπαιδαγωγοῦσαν ὑποδειγματικὰ τις νεαρὲς ὑπάρξεις. Μὲ θαυματικά, ἀπτά στὴν διεύρυνσι τῶν γνώσεων καὶ τὴν ἀπόκτησι ἀπὸ τοὺς νεαροὺς τροφίμους σωστῆς κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς, ἀποτελέσματα. Ἔργο ὑπέροτρο καὶ κοινωνικῶς ἐπωφελέστερο παντὸς ἄλλου, οἰασδήποτε βαθμίδος, παιδαγωγοῦ. Ἐπιτελούμενο δὲ κατὰ κανόνα μὲ ἐλάχιστο προσωπικὸ καὶ πολὺ περιορισμένα μέσα, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ τρόπον ἄψογον. Ὅταν καταλαγιάσῃ ὁ κουρνιαχτὸς τῆς νοσηρᾶς προκαταλήψεως, τῆς ἀλογίστου κομματικῆς ἐμπαθείας καὶ τῆς θλιβερωτάτης ἀκρισίας, προγραμματικῶς ἐκτρεφομένης ἀπὸ τὴν μάλιστα σοβούσης ἀσυδότη δημοσιογραφικῆς ἀμαθείας, ἀσφαλῶς θὰ ἀναγνωρισθῆ τὸ ἐθνικῶς ἐπωφελέστατον μέγα ἔργον τῶν ταπεινῶν ἐκείνων ἰδρυμάτων καὶ τοῦ ἀθορύβου προσωπικοῦ των. Τὰ Νηπιτροφεία αὐτὰ ὑπήγοντο ὑπηρεσιακῶς στὸ τότε *Υπουργεῖον Κοινωνικῆς Πρόνοιας* (στὸ ὁποῖον εἶχε συγχωνευθῆ ἀπὸ τὸ 1951 τὸ προηγουμένως αὐτοτελὲς *Υπουργεῖον Ὑγείας*), τὴν δὲ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ καθενὸς ὠρίζε μὲ ἀπόφασί του ὁ οἰκεῖος *Νομάρχης*.

3.- Έγνώρισα λοιπόν τότε την Σούλα ως Διευθύνουσα του *Έθνικού Αγροτικού Νηπιοτροφείου Κλεισούρας Καστορίας*, μιᾶς πανέμορφης ὄρεινῆς (σὲ ὑψόμετρο 1.180 μέτρων) ἄλλοτε ἀνθούσης κωμοπόλεως, ἡ ὁποία, μὲ διαδοχικὲς ὀλοκληρωτικὲς καταστροφές, ἀπὸ τοὺς βουλγάρους κομιτατζήδες κατὰ τὴν ψευδοεπανάστασί τους τοῦ Ἡλιντεν τὸ 1903, καὶ τὸ 1944 ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς κατακτητὲς, καὶ τὴν συνακόλουθη φυγὴ τῶν κατοίκων του, εἶχε καταντήσει ἓνα ὀλιγάνθρωπο χωριό, μὲ καταγεγραμμένο ποσοστὸ πτωχῶν ἄνω τοῦ 90 % τῶν μονίμων (περὶ τοὺς 650) κατοίκων του. Καὶ τὴν ἐγνώρισα ὑπηρεσιακῶς. Ἡ Σούλα ἦτο τότε Διευθύνουσα τοῦ Νηπιοτροφείου, διότι ἡ ὑπάρχουσα Διευθύντρια εἶχε πρὶν ἀπὸ ἀρκετοὺς μῆνες μετατεθῆ σὲ ἄλλη θέσι, ἐκρίθη δὲ ὑπηρεσιακῶς, ὅτι γιὰ τὴν σωστὴ λειτουργία τοῦ Νηπιοτροφείου ἀρκοῦσαν οἱ ὑπηρεσίες καὶ μόνον τῆς Σούλας. Διοικητικὴ ἀναγνώρισις τῆς ἀξίας τῆς καὶ τῶν ὑπηρεσιακῶν τῆς δυνατοτήτων μὲ τὴν συνακόλουθη ἐκ τῶν ἐνόμων ἐξοικονόμησι τῶν ἀναγκῶν ἀπὸ τὸ ἀγωνιζόμενον πρὸς ἀνασυγκρότησί του Κράτος μας. Ἐγνώρισα ἐκεῖ τὴν Σούλα, ὅταν ἐτοποθετήθην, νεοεισαγόμενος εἰς τὸν Δικαστικὸν κλάδον, ὡς *Εἰρηνοδίκης Κλεισούρας*, ὑπὸ τὶς ἀκόλουθες συνθήκες.

Ἦτο τότε Νομάρχης Καστορίας ὁ ἀείμνηστος Κωνσταντῖνος Σερεπίσιος, ἀνὴρ εὐρυτάτης παιδείας καὶ πολλαπλῶν ἄλλων προσόντων, ἀληθινὸς ἀγωνιστὴς τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως (εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ε.Δ.Ε.Σ.) καὶ πρὸ παντὸς ἐξαιρέτου ἤθους. Προσωπικότης εὐλόγως διακεκριμένη, ἀφοῦ εἶχεν ἀναδειχθῆ εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν κατὰ τὸν ἰσχύσαντα θεσμὸν τῶν ὑπηρεσιακῶν νομαρχῶν, τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησεν ἡ Κυβέρνησις Πλαστήρα – Βενιζέλου τὸ 1950 μὲ πρωτοβουλίαν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν ἀειμνήστου Γεωργίου Παπανδρέου πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς Διοικήσεως ἀπὸ τὴν κομματοκρατίαν, δυστυχῶς ὅμως καταργηθέντα ἀκολούθως τὸ 1955 μὲ τὴν ἀνοδὸν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Κωνσταντίνου Καραμανλῆ, ἀλλὰ μὲ διατήρησιν μέχρι λήξεως τῆς θητείας των τῶν ἤδη ὑπηρετούντων, ὅπως ἦτο καὶ ὁ Σερεπίσιος. Ἦσαν δὲ οἱ ὑπηρεσιακοί, ὅπως ἀπεκαλοῦντο, ἐκεῖνοι Νομάρχαι προσωπικότητες μὲ ὑπερέχοντα προσόντα, ἀφοῦ ἐπελέγοντο πάντοτε μόνον ἀξιοκρατικῶς ὑπὸ Ἐπιτροπῆς, προεδρευομένης ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ μέλη καὶ ἄλλους ἀνωτάτους δικαστικοὺς λειτουργοὺς καὶ Καθηγητὲς Πανεπιστημίου, κατόπιν αὐστηρῶν καὶ γραπτῶν ἐξετάσεων ἐπὶ θεμάτων διαφόρου ὕλης, προεχόντως τῆς ἐθνικῆς μας Ἱστορίας. Ἔτσι Εἰρηνοδίκης Κλεισούρας ἐγώ, ἐγνώρισθην ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν μὲ τὸν ὑπηρεσιακὸν Νομάρχην Καστορίας Κωνσταντῖνον Σερεπίσιον καὶ συνεδέθην ἔκτοτε φιλικώτατα μαζί του. Ἄς συγχωρηθῆ νὰ μνημονεύσω ἐδῶ ἓνα μικρὸ ἀρκετὰ μεταγενέστερο περιστατικόν, ἐκφραστικόν τῆς φιλίας μας, ἀλλὰ κυρίως τῆς εὐθύτητος, διανοητικῆς ἐντιμότητος καὶ παρησιίας τοῦ ἀνδρός : ὅταν ὡς *Ἀνακριτῆς* στὸ Πρωτοδικεῖο Θεσσαλονίκης διερευνούσα τὴν περίοδο 1963-1964 τὴν γνωστὴν ὑπόθεσι τῆς δολοφονίας τοῦ βουλευτοῦ τῆς ἀριστερᾶς *Γρηγορίου Λαμπράκη* καὶ προέβην, μὲ τὴν σύμφωνη γνώμη τοῦ Εἰσαγγελέως Πρωτοδικῶν ἀειμνήστου *Στυλιανοῦ Μπούτη*, στὴν προφυλάκισι τῶν ἡγητόρων τῶν Ἀστυνομικῶν Ἀρχῶν Θεσσαλονίκης, ὁ Σερεπίσιος, ὑπηρετῶν τότε, ἐκ

μεταθέσεως, ως Νομάρχης Λέσβου, μοῦ ἀπέστειλεν ἀνοικτὸ συγχαρητήριο τηλεγράφημα γιὰ τὶς ἀνακριτικὲς μου ἐνέργειες. Καὶ αὐτὸ ἀπὸ ἀφοσίωσι στὴν ἰδέα τοῦ Δικαίου καὶ ἐπίγνωσι, - διότι καλὰ μὲ ἐγνώριζε, - ὅτι μόνον τὸ καθήκον μου ὡς Δικαστικοῦ λειτουργοῦ καὶ τότε ἐπιτελοῦσα. Καὶ τὸ ἐτόλμησε σὲ μιὰ ἐποχὴ, πού τὰ κομματικὰ πάθη εἶχαν στὸ ἔπακρον ὀξυνθῆ καὶ ἡ πλειονότητα τῶν κρατικῶν λειτουργῶν τηροῦσε γιὰ εὐνοήτους λόγους δημοσίως αἰδήμονα σιωπὴν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι οἱ περισσότεροι, πού μὲ ἐπλησίαζαν, κατ' ἰδίαν μὲ συνέχαιραν.

Ὁ φίλος μου λοιπὸν Νομάρχης Καστορίας μὲ παρεκάλεσε καὶ μοῦ ἀνέθεσε, καὶ φυσικὰ ἀνέλαβα, τὴν Προεδρίαν τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν λόγῳ Ἐθνικοῦ Ἀγροτικοῦ Νηπιτροφείου Κλεισούρας, στὴν ὁποία μετεῖχον ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ὁ Τερεὺς καὶ ἕνας - δύο ἀκόμη κάτοικοι τοῦ χωριοῦ.

4.- Ἡ ἀνάληψις καὶ ἄσκησις τῶν καθηκόντων μου αὐτῶν ἀνωμάλως μὲ προσεγείωσε, - ἐμένα νέον μὲ ὄνειρα ἐνθουσιώδη γιὰ τὸ μέλλον τῆς Πατρίδος μας, - στὴν νεοελληνικὴ μας πραγματικότητα. Ἐσυνειδητοποίησα εὐθύς τὰ πολλὰ προβλήματα καὶ τὶς ἀνομολόγητες ἐλλείψεις στὴν ἐκτύλιξι τῆς ζωῆς τῆς ἐθνικῆς μας κοινότητος, μολοντί πρὸς κάλυψιν αὐτῶν εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ἀφειδώλευτα ἀγωνίζονταν, - αὐτὸ πρέπει νὰ σημειωθῆ, παρὰ τὰ ἀντιθέτως ἀνοήτως καὶ μὲ περισσὴ κακεντρέχεια πιστευόμενα -, ἡ πλειονότητα τῶν κρατικῶν ὑπαλλήλων, χωρὶς βεβαίως νὰ λείπουν καὶ μερικὲς ἀνίερες παρεμβάσεις εὐτελοῦς κομματοκρατίας. Τὸ Νηπιτροφεῖο διέθετε τὴν Σούλα ὡς διευθύνουσα, μία βοηθὸς τῆς, ὡς καὶ μία μαγειρίσσα. Οἱ τρεῖς αὐτὲς ἦσαν οἱ μόνοι ἐπιφορτισμένοι πρὸς ἐπιτέλεσι τῆς ἀποστολῆς του, πού ἀφοροῦσε τοὺς τροφίμους του, ἑξήντα (60) παιδάκια, ἀγόρια καὶ κορίτσια προσχολικῆς ἡλικίας τῆς Κλεισούρας. Τὰ ὁποῖα καὶ ἔφερναν οἱ γονεῖς των (συνήθως ἡ μητέρα) κάθε πρωΐ, πλὴν Κυριακῆς, στίς 7 στὸ Νηπιτροφεῖο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο καὶ τὰ παρελάμβαναν τὸ βράδυ στίς 7 μετὰ 12ωρη παραμονή, κατὰ τὴν ὁποία ἐκτὸς τῆς διαπαιδαγωγήσεως καὶ διαιτρεφόντο (πρωῖνὸ ρόφημα καὶ γεύματα). Δηλαδὴ ἐλάχιστο προσωπικὸ μὲ τόσον ἀριθμὸν ἐξυπηρετουμένων. Καὶ μάλιστα ὑπὸ συνθήκες δυσμενέστατες, χωρὶς ἠλεκτρικὲς κουζίνες ἢ ἄλλες συσκευές, ἀφοῦ τότε δὲν εἶχεν ἀκόμη ἠλεκτροδοτηθῆ ἡ Κλεισούρα καὶ ὡς μοναδικὸ μέσον φωτισμοῦ ἐχρησιμοποιοῦντο ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ διαβιοῦντες οἱ παραδοσιακὲς λάμπες πετρελαίου ἢ καὶ πρωτόγονα σπαρματσέτα, γιὰ δὲ τὴν θέρμανσι, ἰδιαίτερος ἀπαραίτητη στὴν ὄρεινὴ ἐκείνη περιοχὴ μὲ τὶς πολὺ χαμηλὲς θερμοκρασίες, θερμάστρες τροφοδοτούμενες μὲ ξύλα. Καὶ εἶναι φυσικὰ αὐτονόητο πόση αὐταπάρνησι καὶ ἀφοσίωσι στὴν δουλειά τους ἀπαιτοῦσε καὶ πόσοι συμπυκνωτῆρες ψυχικῆς δυνάμεως χρειάζονταν ἀπὸ τοὺς ἐργαζομένους αὐτοὺς πρὸς ἐκτέλεσι τοῦ παραπάνω ἔργου. Μόνοι ἄνετοι ἦσαν οἱ χῶροι τοῦ Νηπιτροφείου, τὸ ὁποῖον ἐστεγάζετο στὸ ἰσόγειον τοῦ ἐπιβλητικοῦ κτηρίου τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, τὸ ὁποῖον εἶχε διασωθῆ ἀπὸ τὴν καταστροφικὴ μανία τῶν Γερμανῶν κατακτητῶν τὸ 1944, καὶ οἱ ὁποῖοι ἦσαν πλέον διαθέσιμοι μὲ τὴν

συρρίκνωσι τοῦ πληθυσμοῦ καὶ συνακολούθως τοῦ ἀριθμοῦ μαθητῶν τοῦ χωριοῦ, ὥστε νὰ ἀρκοῦν γιὰ τὸ Σχολεῖο οἱ λοιπές αἵθουσες τοῦ Διδακτηρίου.

Ἦτο ἐπομένως ἀναμενόμενο σὲ κάθε νουνεχῆ τρίτο νὰ προκαλῆ ἀναγνώρισι καὶ θαυμασμὸ ἢ τόση ἐνεργητικότης τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Νηπιτροφείου. Κυρίως τῆς διευθυνούσης *Σούλας*, ἢ ὅποια ἐκτὸς ἀπὸ τὴν 12ωρη ἐνασχόλησί της, κυρίως αὐτῆς, μὲ τὰ παιδάκια καὶ τὴν διαπαιδαγώγησί τους, ἔπρεπε στὴ συνέχεια τῆς ἡμέρας (μᾶλλον τῆς νυκτός!) νὰ ἀσχολῆται καθημερινὰ μὲ τὰ διοικητικὰ προβλήματα τοῦ Νηπιτροφείου : τὴν προμήθεια καὶ παραλαβὴ τῶν τροφίμων, τὴν ἐκκαθάρισι τῶν λογαριασμῶν, τὴν τήρησι τῶν ἀποδεικτικῶν στοιχείων, τὴν τακτοποίησι διαφόρων ζητημάτων, πού ἀνέκυπταν, τὴν διεκπεραίωσι τῆς ἀλληλογραφίας μὲ τις προϊστάμενες ἀρχές, τὴν σύνταξι τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ, ἔργο κυριολεκτικῶς θηριῶδες ! Στὴν ἐπιτέλεσι ὅλων αὐτῶν βεβαίως τὴν βοηθοῦσαμε ὅλη ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, πρὸς χάριν τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας τοῦ Νηπιτροφείου. Ἀλλά, - χρήσιμη ἢ ἀλήθεια, -τὸ ἔργο ἐπιτελοῦσε κυρίως καὶ πρωτευτόντως ἡ διευθύνουσα *Σούλα* !

Καὶ τὸ ἐπιτελοῦσε, ἰδίως τὸ παιδαγωγικὸ μέρος, μὲ ἀδιατίμητη εὐσυνειδησία, διότι οἱ περιστάσεις τῆς ζωῆς τὴν εἶχαν πλουσιοπάροχα προικίσει. Ὅπως ἐμάθαμε - κατὰ τις σπάνιες περιπτώσεις προσωπικῶν περὶ ἑαυτῆς «ἐξομολογήσεων» - εἶχεν ἢ ἴδια, ὀρφανὴ ἀπὸ πατέρα καὶ μητέρα, μεγαλώσει σὲ ὀρφανοτροφεῖο, τὸ ὁποῖο καὶ ἐφρόντισε στὴ συνέχεια γιὰ τὴν ὡς νηπιόκομου ἐκπαίδευσί της καὶ τὴν ἐπαγγελματικὴ της ἀποκατάστασι. Ἐγνώριζε λοιπὸν ὅσο κανεὶς τὰ ὄραματα καὶ τοὺς καύμους τῶν μικρῶν παιδιῶν, ἀφοῦ εἶχεν ἢ ἴδια πάμπολλα στερηθῆ κατὰ τὴν παιδικὴ της ἡλικία, ἰδίως τὴν στοργὴ καὶ τὴν φροντίδα γονέων, πρὸ παντὸς τὴν θαλπωρὴ μιᾶς μητέρας. Ἔτσι ἀπὸ προσωπικὰ της βιώματα ἤμποροῦσαν νὰ ἐξηγηθῶν, πέρα τῆς εὐσυνειδησίας, καὶ ἢ ἀπέραντη καλωσύνη γιὰ τὰ παιδιὰ καὶ ἢ ἀκάματη ἐργατικότητα στὴν φροντίδα της γι' αὐτὰ, μὲ ἄσβεστο πάντοτε τὸ πλατὺ χαμόγελο καὶ λάμπουσα τὴν φυσιογνωμία της. Αὐτὰ ἦσαν ἀμέσως ἀντιληπτὰ ὡς ἐγγενεῖς ἀρετὲς τῆς ἀθορύβου προσωπικότητός της σὲ κάθε τρίτο. Σὲ ὅλη τὴν μικρὴ κοινωνία τῆς ἀκριτικῆς *Κλεισούρας*, καὶ βεβαίως ἀμεσώτερα σ' αὐτοὺς τοὺς μικροὺς τροφίμους τοῦ Νηπιτροφείου. Οἱ ὅποιοι καὶ καθημερινὰ τῆς φανέρωναν τὰ ἀνυπόκριτα αἰσθήματα βαθειᾶς ἀγάπης καὶ ἀναγνωρίσεως στὸ πρόσωπό της, γιὰ ὅσα πρὸς χάριν τους ἔκανε. Αἰσθήματα, πού ἐπανεξεδήλωσαν καὶ πολὺ ἀργότερα, ὅταν μετὰ 40 καὶ πλέον χρόνια, μεγαλωμένοι πιά, τὴν ὑπεδέχθησαν θριαμβευτικὰ σὲ μιὰ ἐπίσκεψί της στὴν γοητευτικὴ *Κλεισούρα*. Καὶ βεβαίως τὰ κατανοοῦσαν ὁμοθύμως ὅλοι οἱ κάτοικοι *Κλεισούρας* καὶ μαζί τους τὰ μέλη τῆς Διοικητικῆς τοῦ Νηπιτροφείου Ἐπιτροπῆς.

Αὐτὸ κατεδείχθη κατὰ τρόπον ἰδιαίτερος ἀπὸ καὶ σὲ μιὰ καθοριστικὴ γιὰ τὴν προσωπικὴ ζωὴ τῆς *Σούλας* στιγμή. Ὅταν πρὸς χάριν της ἀπεδέχθησαν οἱ πτωχοὶ κάτοικοι τῆς *Κλεισούρας* ἀκόμη καὶ τὸ πρόσκαιρο κλείσιμο τοῦ Νηπιτροφείου, τῆς μόνης ἐστίας διατροφῆς τῶν μικρῶν τους παιδιῶν ! Συγκεκριμένως, εἶχεν ἢ *Σούλα* γνωρίσει τὸν μέλλοντα σύζυγό της, κάτοικο *Κομοτηνῆς*, καὶ εἶχεν ὀρισθῆ ὁ γάμος των νὰ γίνῃ στὴν *Κομοτηνὴ* σὲ συγκεκριμένη ἡμέρα. Ἐζήτησε τότε καὶ ἔλαβε γιὰ τὸν γάμον της ἄδειαν ἀπουσίας, ἐγὼ δέ, ὡς Πρόεδρος τῆς Διοικητικῆς τοῦ Νηπιτροφείου Ἐπιτροπῆς,

έζητησα από την προϊσταμένη αρχή, τὸ Υπουργεῖον Κοινωνικῆς Προνοίας, νὰ στείλῃ προσωρινή, γιὰ τὸν χρόνο τῆς ἀπουσίας της, ἀντικαταστάτρια τῆς διευθυνούσης, γιὰ νὰ μὴ κλείσῃ ἀναγκαστικῶς κατ' αὐτὸν τὸ Νηπιοτροφεῖο. Πράγματι, τὸ Υπουργεῖον ἐνέκρινε καὶ μᾶς ἐγνωστοποίησε τὴν προσωρινὴ ἀπόσπασι μιᾶς νηπιοκόμου ἐξ ἄλλου Νηπιοτροφείου τοῦ γειτονικοῦ νομοῦ Φλωρίνης (τῆς Μελίτης, ἐὰν ἐνθυμοῦμαι καλῶς), στὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν ἐπάρκεια προσωπικοῦ γιὰ τὴν λειτουργία του. Ἀλλὰ μία ἐβδομάδα πρὸ τῆς προγραμματισθείσης ἡμέρας ἀναχώρησες γιὰ τὸν γάμον της, ἡ Σούλα προσέρχεται εἰς τὸ Εἰρηνοδικειακὸν κατάστημα καὶ κλαίουσα μοῦ ἐγχειρίζει τηλεγραφικὴν διαταγὴν τοῦ Υπουργείου, μὲ τὴν ὁποῖαν ἀνεκαλεῖτο ἡ προσωρινὴ ἀπόσπασι καὶ ἔλευσι ἀντικαταστατριάς καὶ συγχρόνως διετάσσετο ἡ παραμονὴ τῆς Σούλας, ἀπαγορευομένης τῆς ἀπομακρύνσεώς της, διὰ νὰ μὴ διακοπῇ ἡ λειτουργία τοῦ Νηπιοτροφείου ! Ἀσυγκράτητη ὀργὴ μὲ κατέλαβε. Συγκαλῶ ἀμέσως τὴν Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ ἀποφασίζουμε ἀπὸ κοινοῦ, ὁμοφώνως, νὰ ἐπιτρέψουμε τὴν ἀναχώρησι τῆς Διευθυνούσης καὶ νὰ κλείσουμε μέχρι τῆς ἐπανόδου της τὸ Νηπιοτροφεῖο, ἀφοῦ δὲν μποροῦσε χωρὶς αὐτὴν νὰ λειτουργήσῃ. Συγχρόνως μὲ νεανικὴ παρόρμησι, ἴσως καὶ αὐθάδεια, ἀπευθύνω δριμυτάτην τηλεγραφικὴν διαμαρτυρίαν προσωπικῶς πρὸς τὴν τότε Υπουργὸν Κοινωνικῆς Προνοίας ἀείμνηστον Λίναν Τσαλδάρη, ἀναφέρων συγκεκριμένως, ὅτι, κατὰ παράβασιν τῆς δοθείσης ἀπὸ τὸ Υπουργεῖον ἐντολῆς, ἐπέτρεψα τὴν ἀναχώρησιν διὰ τὸν γάμον της τῆς διευθυνούσης Ἀθανασίας Πιτόσκα καὶ κλείεται τὸ Νηπιοτροφεῖον Κλεισούρας μέχρι ἐπανόδου της, διότι, κατὰ λέξιν, «οὐδεὶς θεῖος ἢ ἀνθρώπινος νόμος δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ὑπογράφοντα, νὰ ἐμποδίσῃ τὰ βήματα μιᾶς πτωχῆς καὶ ὀρφανῆς πατρός τε καὶ μητρός κόρης ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς διὰ γάμου ἀποκαταστάσεώς της. Ὁ Πρόεδρος τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, Χρήστος Σαρτζετάκης, Εἰρηνοδίκης Κλεισούρας». Τὸ τηλεγράφημα ἐτελεσφόρησε. Τὸ Υπουργεῖον ἀνεκάλεσεν ἀμέσως τὴν ἀνάκλησι καὶ διέταξε τὴν ἔλευσι τῆς ἀντικαταστατριάς, ὥστε τὸ Νηπιοτροφεῖον ἐλειτούργησε καὶ κατὰ τὸν χρόνον ἀπουσίας τῆς Σούλας. Τί εἶχε συμβῆ γιὰ τὴν ἀνακύψασα ἀνωμαλία ; Ἀπλούστατα ἡ ὀρισθεῖσα ὡς ἀντικαταστάτρια εἶχε μεριμνήσει μέσω κομματικῶν παραγόντων στὸ Υπουργεῖο γιὰ τὴν ἀνάκλησι τῆς ἀποσπάσεώς της, πὺ ἀσυλλόγιστα ἀπεφασίσθη ἀπὸ πολυπράγμονες ὑπαλλήλους. Φυσικὰ δὲν ἔφταιγεν ἡ Υπουργός, πὺ ἐδέχθη τὴν ἀσυνήθως δριμυτὰ τηλεγραφικὴ διαμαρτυρία μου, καὶ δὲν ὑπεῖχεν ἐν προκειμένῳ πολιτικὴν εὐθύνην, διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν φρασεολογία τοῦ λεξιλογίου τῆς σύγχρονης πολιτικῆς ἀνευθυνότητος καὶ γλωσσικῆς ἀσυδοσίας ! ...

Ἡ Σούλα λοιπὸν ἐπανῆλθε μετὰ τὸν γάμον της καὶ ἀνέλαβεν ἐκ νέου τὰ καθήκοντά της.

Ἡ ὑπηρεσία μου ὡς Εἰρηνοδίκου Κλεισούρας ἔληξε μετὰ ἐτησίαν περίπου παραμονήν, ὁπότε καί, ἐπιτυχῶν εἰς Παρεδρικὰς ἐξετάσεις, ἐγκατέλειψα τὴν Κλεισούρα καὶ τὰ διοικητικὰ καθήκοντα στὸ Νηπιοτροφεῖο της καὶ ἀνεχώρησα διὰ τὴν νέαν θέσιν μου ὡς Παρέδρου Πρωτοδικῶν Θεσσαλονίκης. Πλουσιώτερος, πέρα τῆς δικαστικῆς, καὶ κατὰ τὴν λοιπὴν ἐμπειρίαν μου ἀπὸ τὴν ἀνάμειξι σὲ διοικητικὰ καθήκοντα ὡς πρὸς τὴν λειτουργία τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν καὶ ἀπὸ τὴν ἐν γένει κοινωνικὴν ζωὴν.

5.- Είχαν περάσει από τότε χρόνια πολλά, δεκαετίες, όταν ως Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας έπεσκέφθην επίσημως την Κομοτηνή κατά την ημέραν έορτασμού των ελευθεριών της. Τότε μιὰ νεαρωτάτη, πανέμορφη δεσποινίς με έκφραστικώτατο πρόσωπο και ζωηρό γλυκύτατο βλέμμα κατά την επίσημη τελετή της ύποδοχής διέσπασε τόν κλοιό της αστυνομικής προστασίας, με έπλησίασε και αυτοσυνεστήθη : «είμαι δημοσιογράφος, κόρη της Σούλας Πιτόσκα, θα πρέπει να την θυμάστε, ήταν στο Νηπιτροφείο Κλεισούρας, όταν είσασταν έσεις εκεί Ειρηνοδύκης...». Ήτο ή **Μελαγχροινή**, ήδη σύζυγος του **Αλεξάνδρου Φανφάνη**, που εκδίδει στην Κομοτηνή την ήμερησία έφημερίδα «Ο ΧΡΟΝΟΣ», μιὰ από τις σημαντικώτερες έπαρχιακές έφημερίδες, νηφάλια και αντικειμενική, με θέσεις σωστές και λεξιλόγιο ζηλευτής εϋπρεπείας. Είχε χρησιμοποιήσει στην προσέγγισί της εκείνη ως διαπιστευτήρια τὸ ένδεχόμενο, να ένθυμούμαι την μητέρα της. Αυτό μαρτυρούσε τὸ «θα πρέπει», που έχρησιμοποίησε. Φυσικά εις μάτην ! Διότι δέν είχε συνειδητοποιήσει, ότι για όποιον έγνώριζε την μητέρα της, και περισσότερο για όποιον είχε συνεργασθῆ μαζί της, ήτο αδύνατον να λησμονήση την άθόρυβη, αλλά άφθιτη προσωπικότητά της.

Έτσι μετά δεκαετίες πολλές ξανασυνάντησα την Σούλα στην Κομοτηνή, χήρα πλέον, χάρις στην εϋτολμία της πανέξυπνης και δραστηριοτάτης κόρης της Μελαγχροίνης. Τίποτε δέν άντέχει εις τόν οδόντα του χρόνου, ό όποιος είχε βεβαίως άποτυπώσει την σφραγίδα του. Αλλά ξαναβρήκα μιὰ Σούλα εϋτυχημένη, με τὰ εξαίρετα παιδιά της (άπό τὰ όποια μόνο την Μελαγχροινήν έγνώρισα) και τὰ έγγόνια της, τόν πανάξιο γαμβρό της Αλέξανδρο και την έν γένει ζωή της. Και στο πρόσωπό της, τις λίγες φορές που έτυχεν έκτοτε, έπισκεπτόμενος την Κομοτηνή, να μη παραλείπω να την συναντῶ με την μέριμνα πάντοτε της Μελαγχροίνης, ξαναεϋρίσκα μέσα στην γαλήνη και την ήρεμία του εϋγλωττα τὰ ίδια εκείνα χαρακτηριστικά, όλες τις σημειωθεισες άνωτέρω έγγενείς άρετές της. Στην περίπτωσηί της μάλλον δικαιώνονται αυτοί, που πιστεύουν ότι, κατά την λαϊκή έκφρασι, «όλα έδῶ πληρώνονται» ! Και πράγματι, ή ζωή έδικαίωσε την Σούλα. Τὸ αντικατάλλαγμα των άρετῶν της ύπῆρξεν ή έν λόγω εϋτυχημένη πορεία, την όποία της έξησφάλισαν...

6.- Με τὸ άγγελμα του θανάτου όλοι αναλογιζόμαστε την ματαιότητα των έπιγείων. Αμφιβάλλω για την διανοητική άρτιότητα τέτοιου συλλογισμού ως προς την καθολικότητα της έμβελείας του. Τουλάχιστον ως προς ώρισμένα πρόσωπα, όπως της Σούλας. Διότι λόγος περι ματαιότητος δέν ήμπορεί να άρθρωθῆ γί αυτήν. Αφού ή ζωή της μόνον ματαιία δέν ύπῆρξε. Αντιθέτως ήτο μεστή μόνον προσφορῶν στην οικογένειά της και την κοινωνία, δηλαδή κοινωνικῶς έξόχως ώφέλιμη. Τὰ πάμπολλα παιδάκια του Νηπιτροφείου, που έγνώρισαν την φροντίδα της μέσα στην θαλπωρή της άφειδώλευτης άγάπης της έπανειλημμένα τὸ διελάλησαν.

Έτσι παρεσύρθη και εγώ, και ένῶ ξεκίνησα να γράψω μιὰ προσήκουσα νεκρολογία για την άλησμόνητη φίλη, διωλίσθησα ίσως

άνεπιγνώτως στην σύνθεσι μερικῶν, ἀσχέτων κατὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος των πρὸς αὐτήν, σελίδων αὐτοβιογραφίας τοῦ χρόνου τῆς ὡς Εἰρηνοδίκου σταδιοδρομίας μου. Πιστεύω, ὅτι θὰ μὲ συγχωροῦσε γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἴδια, ἀπὸ τὴν καθαρότητα τοῦ ἐθελομένου.

7.- Τώρα λοιπὸν καταλήγω πρεπόντως : Αναπαύσου ἐν εἰρήνῃ πολυαγαπητῇ καὶ πολὺκλαυστῇ Σούλα. Ἡ μνήμη σου θὰ συνοδεύῃ πάντοτε ὡς ἀδιατίμητη παρουσία τὴν σκέψι ὄλων μας.

Καὶ ὅλοι οἱ οἰκεῖοι σου θὰ βρίσκουν ἀνεκτίμητη παρηγορία γιὰ τὸν χαμὸ σου στὸ τόσο καλὸ ὄνομα, πὺν ἄφισε στὸ πέρασμά της ἡ ζωοδότρα ζωὴ σου.

Νοερῶς σκύβω καὶ φιλῶ τὸ χῶμα, πὺν θὰ σὲ σκεπάσῃ.

Γαῖαν ἔχοις ἐλαφράν.

Χρήστος Α. Σαρτζετάκης

Νέα Πεντέλη, 6^η Δεκεμβρίου 2008.